

1

Metinde, tabiatın ve sebeplerin
son kaynak olamayacağına dair ilk
temel gerekçe nedir?

lisans tabiat-risalesi-p19-esbabperestlige-hitap-saat-ve-kitab-
misallerivle-mukavese

Cevap 1

Çünkü onlar da yaratılmıştır;
sanatlı olmaları ve sonradan
ortaya çıkmaları bunu gösterir.

2

Görünen sebeplerin de başlı başına yeterli sayılmamasının sebebi nasıl açıklanır?

lisans tabiat-risalesi-p19-esbabperestlige-hitap-saat-ve-kitab-
misallerivle-mukavese

Cevap 2

Sebeplerin kendileri de yapılmış şeylerdir; bu yüzden asıl var edici olamazlar.

3

Varlıkların meydana gelmesi için
çok sayıda araç ve düzenek
gerekmesi hangi sonuca götürür?

lisans tabiat-risalesi-p19-esbabperestlige-hitap-saat-ve-kitab-
misallerivle-mukavese

Cevap 3

Bu ihtiyaçlar, hepsini kuran sınırsız kudret sahibi bir Yaratıcıyı gösterir.

4

Metinde, Allah'ın sebepleri araya
koymasının hikmeti nasıl izah
edilir?

lisans tabiat-risalesi-p19-esbabperestlige-hitap-saat-ve-kitab-
misallerivle-mukavese

Cevap 4

Düzen ve hikmeti göstermek,
isimlerinin tecellisini bildirmek ve
görünen kusur gibi şeyleri doğrudan
Zât-ı İlâhiyeye nisbet ettirmemek için
sebepler perde yapılır.

5

Saatçi örneğiyle hangi düşüncenin tutarsızlığı gösterilir?

lisans tabiat-risalesi-p19-esbabperestlige-hitap-saat-ve-kitab-
misallerivle-mukavese

Cevap 5

Bir ustanın eseri doğrudan yapması varken, cansız parçaları asıl yapıcı saymanın akla aykırı olduğu gösterilir.

6

Kitap, kalem ve kâğıt misali hangi iddiayı çürütmek için kullanılır?

lisans tabiat-risalesi-p19-esbabperestlige-hitap-saat-ve-kitab-
misallerivle-mukavese

Cevap 6

Şuursuz araçların kendi kendine daha karmaşık bir düzen kurup eseri meydana getirdiği iddiasını çürütmek için kullanılır.

7

Sebeplere ve tabiata yaratma
vermenin neden imkânsız
denecek kadar uzak olduğu ifade
edilir?

lisans tabiat-risalesi-p19-esbabperestlige-hitap-saat-ve-kitab-
misallerivle-mukavese

Cevap 7

Çünkü basit, şuursuz ve güçsüz şeylere sınırsız bilgi, ölçü ve cihaz gerektiren işleri yüklemek gerekir.

8

“Makine çok nüsha üretir” tarzı
itiraz neden geçerli bulunmaz?

lisans tabiat-risalesi-p19-esbabperestlige-hitap-saat-ve-kitab-
misallerivle-mukavese

Cevap 8

Çünkü varlıklar, özellikle canlılar ve yüzler, birbirinin tıpatıp kopyası değildir; her biri ayrı bir tertip ister.

9

Yüz örneği, hangi tür bir delil olarak kullanılmaktadır?

lisans tabiat-risalesi-p19-esbabperestlige-hitap-saat-ve-kitab-
misallerivle-mukavese

Cevap 9

Gözle görülen farklılıklardan hareket eden somut bir düzen ve hususiyet delili olarak kullanılmaktadır.

10

Metnin bu kısmında tabiat ile ilâhî kanunlar arasında nasıl bir ilişki kurulmaktadır?

lisans tabiat-risalesi-p19-esbabperestlige-hitap-saat-ve-kitab-
misallerivle-mukavese

Cevap 10

Tabiat, ilâhî düzenin eşyadaki görünümü ve bu düzenin aynası gibi ele alınmaktadır.

11

Parçada tabiatın “mahluk” oluşu
hangi iki işaretle temellendirilir?

lisans tabiat-risalesi-p19-esbabperestlige-hitap-saat-ve-kitab-
misallerivle-mukavese

Cevap 11

Düzenli ve sanatlı olması ile sonradan meydana gelmesiyle temellendirilir.

12

Metinde “müsebbeb” ile “sebeb”
arasındaki ilişki nasıl
değerlendirilir?

lisans tabiat-risalesi-p19-esbabperestlige-hitap-saat-ve-kitab-
misallerivle-mukavese

Cevap 12

Sonuç gibi onun görünen sebebi de yaratılmış kabul edilir; ikisi de asıl fail değildir.

13

Çok sayıda alet ve cihaz ihtiyacı,
sebepler lehine mi aleyhine mi
delil sayılır? Neden?

lisans tabiat-risalesi-p19-esbabperestlige-hitap-saat-ve-kitab-
misallerivle-mukavese

Cevap 13

Aleyhine delildir; çünkü bu kadar kapsamlı donanımı kuracak olan sebepler değil, mutlak kudret sahibidir.

14

Sebeplerin ilâhî kudrete perde yapılması, hangi yanlış anlamayı önlemeye yöneliktir?

lisans tabiat-risalesi-p19-esbabperestlige-hitap-saat-ve-kitab-
misallerivle-mukavese

Cevap 14

Eşyadaki görünen eksiklik, sertlik veya yetersizliklerin doğrudan Allah'a isnad edilmesi gibi yanlış bir bakışı önlemeye yöneliktir.

15

Saat örneğinde iki ihtimal
karşılaştırılırken hangisi makul
görülür?

lisans tabiat-risalesi-p19-esbabperestlige-hitap-saat-ve-kitab-
misallerivle-mukavese

Cevap 15

Ustanın parçaları yapıp saati
doğrudan kurması makul görülür.

16

Cansız arklara saat yaptırma
düşüncesi neden reddedilir?

lisans tabiat-risalesi-p19-esbabperestlige-hitap-saat-ve-kitab-
misallerivle-mukavese

Cevap 16

Çünkü asıl eserden daha zor bir sistemi şuursuz parçalara yüklemek akla ve imkâna ters düşer.

17

Kitap misalinde asıl vurgulanan
nokta nedir?

lisans tabiat-risalesi-p19-esbabperestlige-hitap-saat-ve-kitab-
misallerivle-mukavese

Cevap 17

Yazıyı doğrudan bilen birinin yazması daha kolayken, araçların kendi başına yazdırıcı güce sahip sayılması çok daha zordur.

18

Canlıların tek tip olmaması,
mekanik çoğaltma fikrine karşı
nasıl kullanılır?

lisans tabiat-risalesi-p19-esbabperestlige-hitap-saat-ve-kitab-
misallerivle-mukavese

Cevap 18

Her canlının özel yapısı bulunduğu için, basit tekrar mantığının yaratmayı açıklayamadığı söylenir.

19

Her yüzün ayrı bir işaret taşıması
neyi gösterir?

lisans tabiat-risalesi-p19-esbabperestlige-hitap-saat-ve-kitab-
misallerivle-mukavese

Cevap 19

Her birinin özel bilgi, ölçü ve tercih ile meydana getirildiğini gösterir.

20

Parçada tabiatın bağımsız fail
olmadığı hangi ifadeyle
özetlenebilir?

lisans tabiat-risalesi-p19-esbabperestlige-hitap-saat-ve-kitab-
misallerivle-mukavese

Cevap 20

Tabiatın ancak düzenin yansıdığı
bir saha olduğu, fakat bizzat
yapan olmadığı sonucu ile
özetlenebilir.

21

Bu pasajda hitap edilen kişi hangi düşünce hatasına düşmüş olarak tasvir edilir?

lisans tabiat-risalesi-p19-esbabperestlige-hitap-saat-ve-kitab-
misallerivle-mukavese

Cevap 21

Sebepleri ve tabiatı bağımsız etkili görme hatasına düşmüş biri olarak tasvir edilir.

22

Tabiatın sonradan oluşan bir şey
sayılması niçin önemlidir?

lisans tabiat-risalesi-p19-esbabperestlige-hitap-saat-ve-kitab-
misallerivle-mukavese

Cevap 22

Çünkü sonradan olan bir şey ezelî
ve mutlak yaratıcı olamaz.

23

Görünürdeki sebeplerin de
“masnu” kabul edilmesi hangi
mantık zincirini kurar?

lisans tabiat-risalesi-p19-esbabperestlige-hitap-saat-ve-kitab-
misallerivle-mukavese

Cevap 23

Sebep de yapılmışsa, onu ve sonucu birlikte var eden daha üstün bir fail gerekir.

24

Metne göre Allah'ın âciz vasıtalara ihtiyacı var mıdır?

lisans tabiat-risalesi-p19-esbabperestlige-hitap-saat-ve-kitab-
misallerivle-mukavese

Cevap 24

Hayır; sebepler ihtiyaçtan değil,
hikmet ve izzet gereği perde
olarak vardır.